

Samhällsbyggnadsavdelningen
Planeringsenheten
Kulturmiljö
Annalena Nordström

Jernhusen AB
Box 1025
405 21 Göteborg

Förklaring att Karlstads centralstation, Järnvägen 1:1, Karlstads tätort och kommun övergått till byggnadsminne enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m., kulturminneslagen.

FÖRKLARING

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 7 § kulturminneslagen att Karlstads centralstation har övergått till att bli byggnadsminne enligt nämnda lag.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 3 kap 2 § lagen (1988:950) om kulturminnen mm om följande skyddsföreskrifter för byggnadsminnet:

1. Stationshuset får inte rivras, vare sig i sin helhet eller delar därav.
2. Stationshuset får inte byggas till, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
3. Stationshuset skall vårdas och underhållas så att det inte förfaller. Vård och underhåll skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar och skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.
4. Det område som markerats på den till dessa föreskrifter hörande kartan får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till ändringar i strid mot ovanstående skyddsföreskrifter.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Karlstads stationshus förklarades genom beslut av Kungl. Maj:t den 21 augusti 1986 som byggnadsminnesmärke (statligt byggnadsminne).

Fastigheten förvärvades den 1 januari 2001 från staten av Jernhusen AB. Karlstad station övergick därmed automatiskt, enligt 3 kap 1 § andra stycket lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML), till att bli byggnadsminne enligt KML.

Samhällsbyggnadsavdelningen
Planeringsenheten
Kulturmiljö

Riksantikvarieämbetet åtog sig att i samråd med Jernhusen AB utarbeta förslag till skyddsföreskrifter med motivering och värdebeskrivning. Riksantikvarieämbetets förslag till skyddsföreskrifter översändes den 5 september 2002 i remiss till Jernhusen AB och Länsstyrelsen. Som slutord i sitt yttrande, daterat den 18 november 2002, framförde Jernhusen som en mycket viktig angelägenhet att skyddsföreskrifterna skapar förutsättningar för såväl utveckling av stationsbyggnaden med omgivande skyddsområde som tillvaratagande av stationsbyggnadens kulturhistoriska värden. I Länsstyrelsens yttrande, daterat den 16 oktober 2002, framfördes önskemål att skyddsföreskrifterna även skulle omfatta perrongöverbyggnaden mot öster. I övrigt hade Länsstyrelsen ingen erinran mot skyddsföreskrifternas utformning.

Riksantikvarieämbetet fastställde inte skyddsföreskrifterna utan överlämnade i remiss, daterad den 6 mars 2003, förslag till värdebeskrivning, skyddsbestämmelser och historik till Länsstyrelsen för beslut.

De av Riksantikvarieämbetet utarbetade förslaget till skyddsföreskrifter, med justeringen att punkt 3 gällande stationshusets stommar togs bort, översändes den 19 juni 2006 till Jernhusen på förnyad remiss. Yttrandet skulle vara Länsstyrelsen tillhanda senast den 31 augusti 2006. Jernhusen anser i sitt yttrande, daterat den 8 december 2006, att punkterna 2 och 4 inte är förenliga med den utveckling av Karlstad C som är behövlig och förutsägbar.

Då lagfarten för fastigheten delas mellan Jernhusen och Banverket översändes förslag på skyddsföreskrifter, den 16 oktober 2006, på remiss till Banverket. Synpunkter skulle vara Länsstyrelsen tillhanda senast den 31 oktober 2006. I yttrande, som inkom till Länsstyrelsen den 5 december 2006, anser Banverket att punkterna 2 och 4 inte är förenliga med den utveckling av Karlstad C som ingår i planerna på nytt resecentrum.

I enlighet med 11 § Förordning om kulturminnen m m anhöll Länsstyrelsen i remiss, daterad den 2 november 2006, om Karlstad kommuns synpunkter på förslag till skyddsföreskrifter. I yttrande, daterat den 1 december 2006, meddelar Karlstad kommun att skyddsföreskrifterna inte är föreligga med den utveckling av Karlstad Central och det planerade resecentrum som är behövlig och nödvändig för Karlstads och Värmlands utveckling och avslår förslag till skyddsföreskrifter för Karlstads centralstation.

Detaljplan för Karlstad C m m antogs av kommunfullmäktige den 12 december 2002. Stationshuset har planbeteckningen Q – Användning anpassad till bebyggelsens kulturvärden samt q₁ – byggnaden får inte rivas. Omgivande markområde har planbeteckning f – nya byggnader eller tillbyggnader får inte förvanska byggnadsminnets karaktär och kulturhistoriska värde.

Samhällsbyggnadsavdelningen
Planeringsenheten
Kulturmiljö

Karlstad Centralstation är en av stadens ur arkitekturhistorisk synpunkt mest monumentala byggnader. Stationshusets placering går helt i linje med arkitekten Adolfs Wilhelm Edelsvärds idé om att tågstationerna skulle stå som fondmotiv till någon av städernas mest centrala gator. Edelsvärd var chefsarkitekt för SJ vid tiden för uppförandet och han har även signerat ritningarna till stationsbyggnaden, men troligen har arkitekt Hjalmar Kumlien upprättat ritningarna. Kumlien har enligt uppgift även ritat den intilliggande stinsbostaden. Stationshuset stod klart 1869 då linjen Kristinehamn-Karlstad invigdes som en del av Nordvästra stambanan. Sträckan anlades med syfte att förbättra kommunikationerna mellan Sverige och Norge, som sedan år 1814 var i union. Den nya direktförbindelsen med omvärlden kom att få stor betydelse för utvecklingen av handel och industri i såväl Karlstad som länet i övrigt. Stationshuset i 1½ plan uppfördes i tidsenlig nyrenässans med hög tornprydd mittrisalit, brutet tak och klassiserande portal. Byggnaden ansågs ha en mycket "annorlunda och imponerande konstruktion". Ursprungligen var stationen sammanbyggd med en glastaksförsedd stor banhall mot söder som revs kring sekelskiftet 1900. Interiört har stationshuset genomgått ett flertal ombyggnader, senast 1990.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Av 3 kap 1 § kulturminneslagen framgår att en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde får förklaras som byggnadsminne av Länsstyrelsen. Om ett statligt byggnadsminne övergår till annan ägare än staten skall det därmed utgöra byggnadsminne enligt denna lag.

Av 3 kap 2 § kulturminneslagen framgår att när en byggnad förklarats som byggnadsminne skall Länsstyrelsen genom skyddsföreskrifter ange på vilket sätt byggnaden skall vårdas och underhållas samt i vilket avseende den inte får ändras. Av 3 kap 3 § kulturminneslagen framgår att skyddsbestämmelser skall så långt som möjligt utformas i samförstånd med byggnadens ägare och ägare till kringliggande markområde. Hänsyn skall tas till byggnadens användning och ägarens skäliga önskemål.

Av 3 kap 7 § kulturminneslagen framgår att om ett statligt byggnadsminne har övergått till att bli byggnadsminne enligt kulturminneslagen skall Länsstyrelsen utfärda förklaring om detta.

Länsstyrelsens bedömning

Karlstads centralstation har ett betydande arkitektoniskt värde och utgör en viktig samhällshistorisk symbol för tankarna bakom det landstäckande stambanenätet och det uppsving stadens industri erhöll genom den viktiga järnvägsförbindelsen med omvärlden.

Samhällsbyggnadsavdelningen
Planeringsenheten
Kulturmiljö

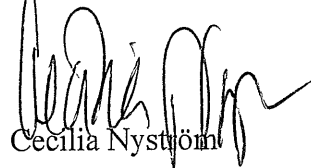
Skyddsföreskrifterna behandlar inte vilken verksamhet som skall rymmas i stationsbyggnaden. Länsstyrelsen har medverkat i arbetet med ny detaljplan för Karlstad C mm. Upprättad plan ger relativt stort utrymme för hur nya byggnader och perronger kan utformas och placeras. Länsstyrelsen bedömer, med hänvisning till planbeteckningar Q och f i ovannämnda detaljplan samt beaktande av 3 kap 1, 10 och 12 §§ i plan- och bygglagen (PBL), att detaljplanens intensjoner går att förena med ovannämnda skyddsföreskrifter.

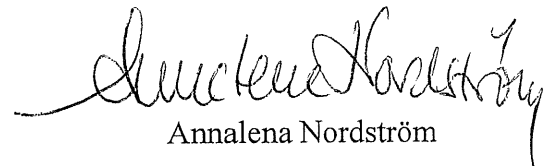
HUR MAN ÖVERKLAGAR

Länsstyrelsens förklaring om byggnadsminne enligt 3:1 kan inte överklagas. Länsstyrelsens beslut om skyddsföreskrifter enligt 3:2 kan överklagas hos Länsrätten i Värmland (formulär 24, se bilaga).

UPPLYSNINGAR

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Cecilia Nyström och antikvarie Annalena Nordström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har länsantikvarie Göran Wettergren och chefsjurist Lars-Ove Olsson deltagit.

Cecilia Nyström

Annalena Nordström

Bilaga:
Kartkopia
Hur man överklagar

Kopia till
Banverket Västra banregionen, Strategisk planering
Riksantikvarieämbetet
Fastighetsregistreringsmyndigheten
Karlstads kommun, byggnadsnämnd, fastighetsnämnd, kulturnämnd
Värmlands Museum
Plan
Kulturmiljö

